

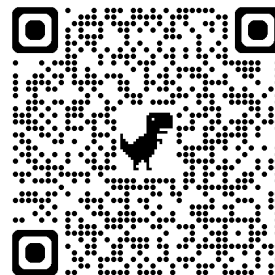
- 1) Ερώτηση: Με βάση τις γνώσεις σας και τις πληροφορίες της ιστορικής πηγής να αναφερθείτε στις τεχνολογικές καινοτομίες που συνέβησαν στον ύστερο Μεσαίωνα στον τομέα της γεωργίας (11ος αι.).

“Τον Μεσαίωνα εφευρίσκεται από τους Σλάβους, το άροτρο με βαρύ αναστρεπτήρα. Το άροτρο αυτό ήταν πολύ αποτελεσματικό για τα βαριά και υγρά εδάφη της ανατολικής και βόρειας Ευρώπης και όταν διαδόθηκε σιγά-σιγά σε αυτές τις περιοχές, η παραγωγή τροφής αυξήθηκε, με αποτέλεσμα να αυξηθεί αντίστοιχα και ο πληθυσμός.

Επίσης άρχισαν να χρησιμοποιούνται τα σιδερένια πέταλα για την προστασία των ευαίσθητων οπλών των αλόγων κατά το όργωμα. Μετά το άροτρο με αναστρεπτήρα και τα πέταλα, το μόνο που εξακολουθούσε να είναι απαραίτητο, για να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά το άλογο στις αγροτικές εργασίες, ήταν ένας καλός τρόπος ζεύξης.

Περίπου το 900, άρχισε να χρησιμοποιείται από τους Σλάβους το περιουχένιο στα άλογα. Αυτό επέτρεπε στο άλογο να έλκει με τους ώμους, χωρίς να πιέζεται η τραχεία, πράγμα που πενταπλασίασε την ελκτική του ικανότητα, απαραίτητη ικανότητα για την έλξη του αρότρου και της τετράτροχης άμαξας .”

<https://petinakis.wordpress.com/2017/06/10/%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CF%8D%CF%88%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%80%CE%B5/>

Εικόνες για το τροχοφόρο άροτρο και την τετράτροχη άμαξα:

- 2) Να δώσετε τον ορισμό: *τριζωνική καλλιέργεια, γεωργική επανάσταση*
- 3) Να παρουσιάσετε τους τρόπους με τους οποίους εκφράστηκε η γεωργική επανάσταση στη Δυτική Ευρώπη από τα μέσα του 11ου αιώνα και τα αποτελέσματά της.
- 4) Να εξηγήσετε τον κοινωνικοοικονομικό ρόλο των πόλεων στη Δυτική Ευρώπη κατά τη διάρκεια του 11ου και 12ου αιώνα.

5) 3^ο ΘΕΜΑ (#31153)

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται, να αναφερθείτε:**α.** στην ίδρυση και τη συγκρότηση νέων πόλεων στην Ευρώπη κατά τη διάρκεια του 11^{ου}-12^{ου} αιώνα (μονάδες 12)

β. στις οικονομικές και λοιπές δραστηριότητες που αναλαμβάνουν οι πόλεις την ίδια περίοδο.
(μονάδες 13)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

Στην αρχή της δημογραφικής εξάπλωσης, ένα μέρος του καινούριου πληθυσμού που δεν βρίσκει δουλειά στην ύπαιθρο συγκεντρώνεται στις πόλεις, αυξάνοντας τον αριθμό των τεχνιτών και των εμπόρων που ζουν στο περιθώριο του φεουδαρχικού κόσμου. Η οχυρωμένη πόλη των πρώτων χρόνων του Μεσαίωνα[...] δεν επαρκεί για να τους δεχτεί. Δημιουργούνται έτσι άλλοι οικισμοί -τα προάστια- που σύντομα αποκτούν διαστάσεις συγκρίσιμες με του αρχικού πυρήνα της πόλης και απαιτούν την κατασκευή όλο και πιο διευρυμένων τειχών. [...]Η πόλη εξαρτάται από την ύπαιθρο για τον ανεφοδιασμό σε τρόφιμα και πράγματι ελέγχει μία μικρότερη η μεγαλύτερη έκταση.[...] Σ' αυτή τη διαδικασία οι πόλεις γίνονται εξειδικευμένα κέντρα για δευτερεύουσες και τριτεύουσες δραστηριότητες, που δεν υπόκεινται σε μία συγκεντροποιημένη πολιτική εξουσία. Η καθεμία τους αναπτύσσει ένα σύνολο εμπορικών, βιομηχανικών, οικονομικών και πολιτιστικών πρωτοβουλιών, πολύ πιο εκτεταμένων, και συναγωνίζεται με τις άλλες σε κλίμακα ευρωπαϊκή, αλλά και παγκόσμια.

Benevolo, L., *Η πόλη στην Ευρώπη*, (μτφρ. Α. Παπασταύρου), Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997, σ. 64, 83- 85.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

3.α. Για την απάντηση στο ερώτημα οι μαθητές/-τριες αναμένεται, μέσα από την κριτική ανάγνωση της ιστορικής πηγής, να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες:

- «Στην αρχή της δημογραφικής εξάπλωσης, ένα μέρος του καινούριου πληθυσμού που δεν βρίσκει δουλειά στην ύπαιθρο συγκεντρώνεται στις πόλεις, αυξάνοντας τον αριθμό των τεχνιτών και των εμπόρων που ζουν στο περιθώριο του φεουδαρχικού κόσμου.»
- «Η οχυρωμένη πόλη των πρώτων χρόνων του Μεσαίωνα[...] δεν επαρκεί για να τους δεχτεί. Δημιουργούνται άλλοι οικισμοί -τα προάστια- που σύντομα αποκτούν διαστάσεις συγκρίσιμες με του αρχικού πυρήνα της πόλης και απαιτούν την κατασκευή όλο και πιο διευρυμένων τειχών.»
- «Η πόλη εξαρτάται από την ύπαιθρο για τον ανεφοδιασμό σε τρόφιμα και πράγματι ελέγχει μία μικρότερη ή μεγαλύτερη έκταση[...].»

Από την ιστορική αφήγηση του σχολικού βιβλίου [Κεφάλαιο 3, 5. Οικονομικές μεταβολές στη Δυτική Ευρώπη, β. Οι πόλεις] μπορούν να αξιοποιηθούν πληροφορίες από το απόσπασμα:

- «Κατά την περίοδο αυτή ιδρύονται ...ο καταμερισμός εργασίας[...].»

Μέσα από τη συνδυαστική προσέγγιση πηγής και ιστορικής αφήγησης αναμένεται να δομηθεί ένα συνθετικό κείμενο που να καταδεικνύει τον τρόπο διαμόρφωσης των πόλεων κατά την περίοδο του 11^{ου} -12^{ου} αιώνα.

3.β. Για την απάντηση στο ερώτημα οι μαθητές/-τριες αναμένεται, μέσα από την κριτική ανάγνωση της ιστορικής πηγής, να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες:

- «Σ' αυτή τη διαδικασία οι πόλεις γίνονται εξειδικευμένα κέντρα για δευτερεύουσες και τριτεύουσες δραστηριότητες, που δεν υπόκεινται σε μία συγκεντροποιημένη πολιτική εξουσία.»
 - «Η καθεμία τους αναπτύσσει ένα σύνολο εμπορικών, βιομηχανικών, οικονομικών και πολιτιστικών πρωτοβουλιών, πολύ πιο εκτεταμένων, και συναγωνίζεται τις άλλες σε κλίμακα ευρωπαϊκή, αλλά και παγκόσμια.»

Από την ιστορική αφήγηση του σχολικού βιβλίου [Κεφάλαιο 3, 5. Οικονομικές μεταβολές στη Δυτική Ευρώπη, β. Οι πόλεις] μπορούν να αξιοποιηθούν πληροφορίες από το απόσπασμα:

- «Οι πόλεις γίνονται κέντρα ... διαδίδουν τεχνικές και νέες ιδέες.»

Μέσα από τη συνδυαστική προσέγγιση πηγής και ιστορικής αφήγησης αναμένεται να δομηθεί ένα συνθετικό κείμενο που να αποτυπώνει την οικονομική δραστηριότητα που αναπτυσσόταν μέσω των πόλεων κατά τον 11^ο και 12^ο αιώνα.